

Warunki wdrażania dyrektywy 91/271/EWG w Polsce

Wydział Ochrony Wód
Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej
10 sierpnia 2020 r.

Warunki wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG tzw. dyrektywy ściekowej wynikające z Traktatu akcesyjnego Polski do Unii Europejskiej z 2003 r.

Cele pośrednie określone w Traktacie:

- **Do 31 grudnia 2005 r.** zgodność z Dyrektywą - 645 aglomeracji (69% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji);
- **Do 31 grudnia 2010 r.** zgodność z Dyrektywą - 1069 aglomeracji (86% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji);
- **Do 31 grudnia 2013 r.** zgodność z Dyrektywą - 1165 aglomeracji (91% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji)

Wymagania dotyczące systemów zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych miały być w pełni stosowane wobec Polski **po 31 grudnia 2015 r.**

Założenia gospodarki ściekowej na mocy dyrektywy ściekowej

- I. **Wydajność oczyszczalni ścieków** w aglomeracjach odpowiada przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze;
- II. **Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach** uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami ustawy Prawo wodne i rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w *sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych*. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów;
- III. **Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych** gwarantujące blisko 100% poziom obsługi – zgodnie z oczekiwaniami Komisji Europejskiej
 - pozostały % RLM musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji.

Formalne etapy tzw. procedury naruszeniowej

- I. państwo członkowskie otrzymuje z KE **zarzuty formalne (wezwanie do usunięcia uchybienia)**, do których się odnosi.
- II. KE występuje z tzw. **uzasadnioną opinią** zawierającą informacje o naruszeniu. Na pismo zawierające uzasadnioną opinię państwo ma odpowiedzieć w ciągu 2 miesięcy. KE nie ma terminów na analizę odpowiedzi.
- III. jeżeli Komisja Europejska uzna, że odpowiedź państwa członkowskiego oraz poprawa sytuacji nie jest satysfakcjonująca, może **wystąpić to TSUE**. Niewykonanie wyroku TSUE skutkuje karami.

Trudności z wdrażaniem dyrektywy ściekowej

- od 2014 r.:** uruchomienie przez Komisję Europejską wniosku EU Pilot (6621/14/ENVI) z prośbą o wyjaśnienia wątpliwości co do prawidłowości wdrażania dyrektywy ściekowej i kompletności danych przekazywanych przez PL w ramach raportowania;
- 2015 i 2017 r.:** kolejne wystąpienia KE o wyjaśnienia.

Ścieżka formalna

- 26.01.2018 r.:** zarzuty formalne (wezwanie do usunięcia uchybienia) wobec Polski dotyczące nieprawidłowej transpozycji dyrektywy – 2 miesiące na odpowiedź

W wezwaniu do usunięcia uchybienia KE przedstawiła zastrzone podejście do osiągnięcia zgodności z dyrektywą 91/271/EWG. Według KE wymagany % skanalizowania nie może być mniejszy niż 98 i dotyczy wszystkich aglomeracji niezależnie od ich wielkości.

Naruszenie w Polsce – stan na dziś

ETAP II - uzasadniona opinia

Zarzut I: niezapewnienie, aby 1 183 aglomeracji było **wyposażonych w system zbierania ścieków komunalnych lub indywidualne lub inne właściwe systemy zbierania**, Rzeczpospolita Polska uchybiła art. 3 ust. 1; art. 4 ust. 1 i 3; oraz art. 15 w związku z sekcjami A, B i D załącznika I do dyrektywy, a ponadto – w przypadku aglomeracji o RLM powyżej 10 000 – na podstawie art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy;

Zarzut II: niezapewnienie, aby w 1 282 aglomeracjach **ścieki komunalne odprowadzane do systemów zbierania były przed zrzutem poddawane wtórnemu oczyszczaniu**, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 4 ust. 1 i 3; art. 10 i art. 15 w związku z sekcjami B i D załącznika I do dyrektywy, a ponadto – w przypadku aglomeracji o RLM powyżej 10 000 – na podstawie art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy; oraz

Zarzut III: niezapewnienie, aby w 426 aglomeracjach wymienionych w załączniku I do ww. uzasadnionej opinii **ścieki komunalne odprowadzane do systemów zbierania były poddawane oczyszczaniu bardziej rygorystycznemu** niż to, które opisano w art. 4, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 5 ust. 2 i 3; art. 10 i art. 15 w związku z sekcjami B i D załącznika I do dyrektywy.

Naruszenie w Polsce – komentarz do zarzutu I

Podejście KE do wymaganego % skanalizowania i dopuszczalnej liczby RLM niezbranej siecią kanalizacyjną:

1. W ocenie KE wystarczającym poziomem zbierania ścieków jest 98%, **przy czym pozostałe 2% niezbranego ładunku nie powinno odpowiadać RLM równej bądź przekraczającej 2000.**

Duże aglomeracje – 2% przekracza 2000 RLM

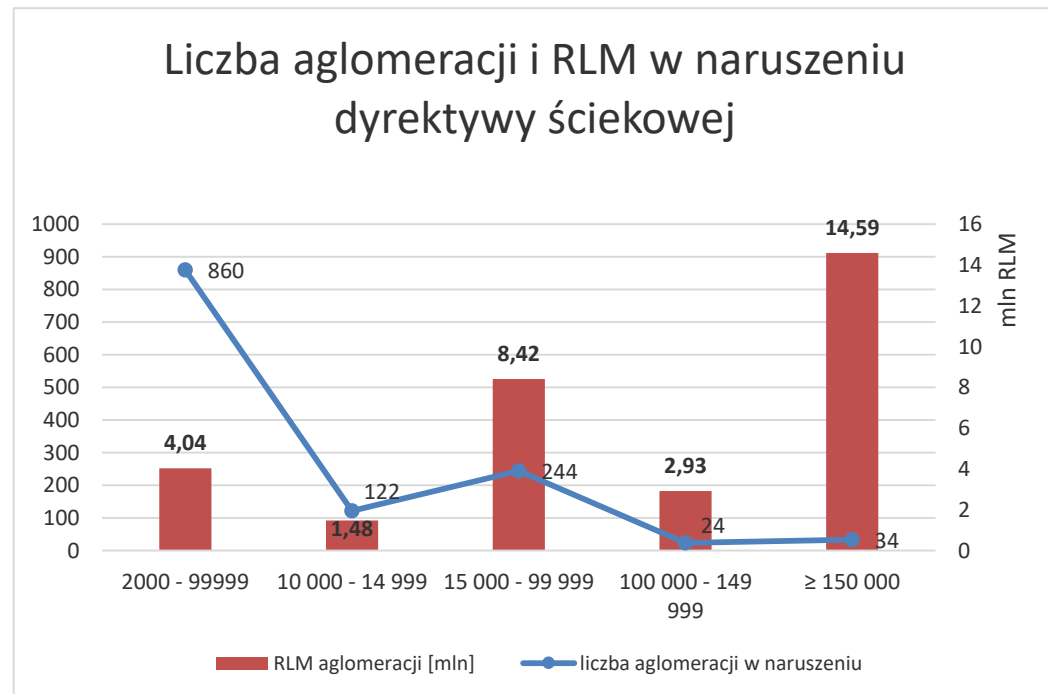
2. Pozostałe ścieki powinny być zbierane tzw. innymi odpowiednimi systemami zbierania (individual systems or other appropriate systems, IAS) – w Polsce to przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe, pod warunkiem, że zapewnią ten sam poziom ochrony środowiska, co systemy kanalizacji

KE uznała, że aglomeracje, w których ponad 2% lub 2000 RLM jest oczyszczane przez **IAS inne niż przydomowe oczyszczalnie ścieków, są uznane za naruszające art. 3.**

W opinii KE nie ma gwarancji, że zbiorniki bezodpływowe są odpowiednio kontrolowane i zatwierdzone przez właściwe organy oraz że nie ma gwarancji, że środki zapobiegawcze obejmują wszelkie rodzaje pogorszenia właściwości użytkowych i sprawności technicznych.

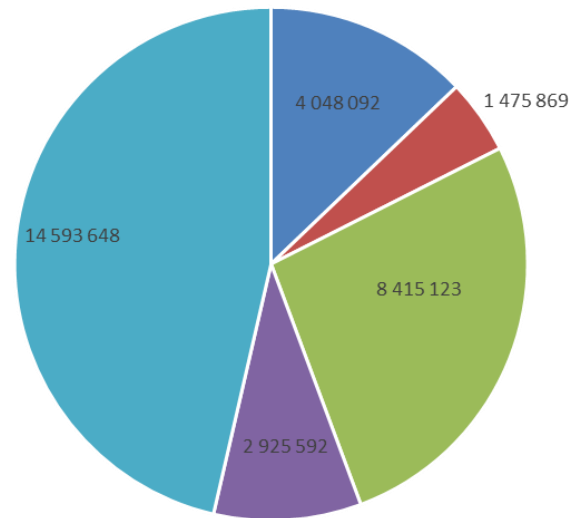
Naruszenie dyrektywy Rady 91/271/EWG

- W Polsce wyznaczono 72 aglomeracje równe i powyżej 100 000 RLM. Stanowią one 51% całkowitego RLM
- Oznacza to, że od 72 aglomeracji równych lub powyżej 100 000 (na 1566 aglomeracji w Polsce) zależy wpływ na ponad 50 % zgodności RLM generowanego w naszym kraju.
- 58 aglomeracji równych lub powyżej 100 000 RLM – niezgodność z dyrektywą ściekową. **80,6% aglomeracji równych lub powyżej 100 000 RLM**

Naruszenie dyrektywy Rady 91/271/EWG

	RLM aglomeracji [mln]	liczba aglomeracji w naruszeniu
2000 - 99999	4 048 092	861
10 000 - 14 999	1 475 869	122
15 000 - 99 999	8 415 123	244
≥ 100 000	17 519 240	58
RAZEM	31 454 300	1285

■ 2000 - 99999 ■ 10 000 - 14 999 ■ 15 000 - 99 999 ■ 100 000 - 149 999 ■ ≥ 150 000

Przyczyny niezgodności

- niewłaściwe wyznaczenie obszaru i granic aglomeracji,
- niewłaściwe ustalenie RLM aglomeracji: brak weryfikacji aglomeracji, w tym RLM aglomeracji – różnica pomiędzy RLM z prawa miejscowego a RLM aglomeracji przekracza 5% w przypadku 358 aglomeracji,
- nieprawidłowe zaplanowanie sieci kanalizacyjnej obejmującej obszary o rozproszonej zabudowie, co w konsekwencji będzie miało wpływ na koszty utrzymania infrastruktury ściekowej i wzrost taryf za wodę i ścieki,
- niewłaściwe zaplanowanie wielkości oczyszczalni.

Konsekwencje

Kara finansowa dla Polski

- Postępowania w sprawie naruszenia przepisów zostało wszczęte przeciwko prawie wszystkim krajom UE15 (kraje, które przystąpiły przed 2004 r.)
- 35 spraw z okresu 1991-2018 zakończonych wyrokami
- Wybrane dotychczasowe wyroki, w których nałożono na Państwo kary finansowe:
- **wyrok TSUE z dnia 22 lutego 2018 r. w sprawie C-328/16** (Niezapewnienie środków niezbędnych w celu zainstalowania systemu zbierania ścieków komunalnych w regionie Thriasio Pedio) i nie poddając oczyszczaniu bardziej rygorystycznemu niż oczyszczanie wtórne ścieków komunalnych z tego regionu przed ich odprowadzeniem do obszaru wrażliwego zatoki Eleusis) – ryczałt: **5 mln EUR**
- **wyrok TSUE z dnia 31 maja 2018 r. w sprawie C-251/17** (Włochy) – ryczałt: **25 mln EUR;**
opłata okresowa (półroczna) naliczana od dnia ogłoszenia do dnia pełnego wykonania wyroku: **30 112 500 mln EUR.**

Brak funduszy na realizację inwestycji w gospodarce ściekowej w nowej perspektywie finansowej

Dziękuję za uwagę

www.mgm.gov.pl